

เพื่อช่วยป้องกันคนตีมิให้เดินทางผิดและ
เสียประวัติเสียอนาคตโดยไม่รู้ตัว เนื่องจาก
ท่ามกลางผู้ที่ จงใจกระทำผิด ยังพบผู้กระทำผิด
โดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอีก
เป็นจำนวนมากจนนำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียน
เรื่องทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา

คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึง
มีนโยบายให้ดำเนินการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติตน
ของเจ้าหน้าที่รัฐ เรื่อง การขัดกันระหว่าง
ผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม
ตามมาตรา ๑๐๐ ของพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นมา

สาระสำคัญของมาตรา ๑๐๐ มี ๔ เรื่องใหญ่ ๆ
คือ

๑. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าเป็น
คู่สัญญา หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับ
หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่
ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ
ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

๒. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหุ้นส่วน
หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็น
คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น
ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่ง
มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือ
ดำเนินคดี

๓. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับสัมปทานหรือ
คงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงาน
ของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้า
เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีสถานะเป็น
การผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็น
หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับ
สัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๔. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนได้เสีย
ในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือ
ลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแล
ควบคุมหรือตรวจสอบหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชน
นั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์
ของทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ผลประโยชน์ทับซ้อน

หรือ

การขัดกันของผลประโยชน์
(conflict of interest)

สำนักงานปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลเสาภา

อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันของ ผลประโยชน์ (conflict of interest)

คือ สถานการณ์ที่บุคคล ผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพ สาธารณสุข ต้องเลือกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ในวิชาชีพ ซึ่งทำให้ตัดสินใจยากในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติได้ การขัดกันของผลประโยชน์นี้สามารถเกิดขึ้นได้ แม้ไม่ส่งผลทางจริยธรรมหรือความไม่เหมาะสมต่าง ๆ และสามารถทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ด้วยการตรวจสอบโดยบุคคลภายนอก

การขัดกันของผลประโยชน์มิได้ปรากฏแต่ในทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีบทบาทหลากหลายและบทบาทเหล่านั้นก็เกิดขัดกันเอง เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายอาจมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และก็อาจมีหน้าที่ในทางกตัญญูกตเวทีต่อญาติ พี่น้องที่มาเสนอขายสินค้าใด ๆ เป็นต้น

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

หมายถึง การทับซ้อนของผลประโยชน์ของบุคคลที่มี ๒ สถานะ หรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน คือ ตำแหน่งสาธารณะ (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดี ฯลฯ) และตำแหน่งในบริษัทเอกชน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจมีความโน้มเอียงใช้อำนาจและตำแหน่งสาธารณะหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือแสวงหาประโยชน์ให้แก่กลุ่มพวกพ้องของตนเอง ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างง่ายดาย เช่น กรณีของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี มีหุ้น หรือครอบครองใกล้ชิดเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งได้รับสัมปทานหรืออยู่ในฐานะจะได้รับสัมปทานธุรกิจจากรัฐ ขณะเดียวกันก็อยู่ในตำแหน่งสาธารณะที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้สัมปทานธุรกิจดังกล่าวด้วย

ตัวอย่างเช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุมัติการออกใบอนุญาตประกอบกิจการใดๆ หรือแลกเปลี่ยนกับการละเว้น การยกเว้น การจัดเก็บภาษีที่ผู้ประกอบการสมควรต้องจ่ายเข้าเป็นรายได้ของรัฐหรือแผ่นดิน หรือ การจัดการประมูลทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและพวกพ้อง ฯลฯ เป็นต้น

ปมรากสำคัญของปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในระบบราชการ คือ การกระทำผิดกฎหมายเรื่องผลประโยชน์ขัดกัน ระหว่าง "ผลประโยชน์ส่วนตัว" กับ "ผลประโยชน์ส่วนรวม" ในการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือที่เราเรียกกันคุ้นปากว่า ปัญหา "ผลประโยชน์ทับซ้อน"

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็น การทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคล โดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และ ความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม และทำให้ ผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบัน และสังคมต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์ที่สูญเสียไป อาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพ การให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตลอดจนโอกาสในอนาคตตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม

